AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2022 / 22 • Nisan 2022

KEYFİ VE DİKKATSİZ SÖYLEMLER SOYKIRIM TERİMİNİN HUKUKİ TANIMINI VE İÇERİĞİNİ YOZLAŞTIRIYOR

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Rusya Federasyonu'nun tam anlamıyla bir savaşa dönüşen Ukrayna'ya yönelik başlattığı askeri müdahale aralıksız devam etmekte ve dünya her gün Ukrayna'da vahşet dolu savaş manzaralarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Savaşın yol açtığı korkunç ıstıraba paralel olarak, Ukrayna'da işlenen savaş suçlarına ilişkin son derece ağır iddialar dile getirilmekte ve bu iddialar giderek daha fazla geçerlilik kazanmaktadır. Bu kapsamda Ukrayna'nın bazı şehirlerinde sivil nüfusa yönelik katliamlar yapıldığına dair iddialar, görüntülerle desteklenerek çeşitli uluslararası medya organları tarafından dünya kamuoyunun dikkatine sunulmaktadır. Bu iddialar dile getirilirken, son dönemde bazı ülke liderleri tarafından "soykırım" teriminin sıklıkla kullanıldığı ve önde gelen uluslararası medya kuruluşlarının da işlendiği iddia edilen savaş suçlarına ilişkin olarak, bu terimi kamuoyuna benimsetecek şekilde yayın yaptığı görülmektedir. Örneğin, The Guardian'ın haberine göre ABD Başkanı "Joe Biden Rusya'yı Ukrayna'da soykırım yapmakla suçlamıştır."[1]

Çeşitli AVİM analizlerimizde ve makalelerimizde de belirtildiği gibi, soykırım terimi hukuki bir kavramı yansıtmaktadır. Yahudi kökenli Polonyalı bir avukat olan Raphael Lemkin, bu terimi 1944'te ortaya atmıştır. Lemkin'in bu terime isim koyduğu dönem, İkinci Dünya Savaşı'na denk gelmektedir. Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (Soykırım Sözleşmesi), Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9 Aralık 1948 tarihinde kabul edilmiştir.[2] 12 Ocak 1951'de yürürlüğe giren sözleşme, soykırım suçunu yasal açıdan sistemleştiren uluslararası bir hukuk belgesidir. Aşağıda iki numaralı dipnotta atıf yapılan AVİM Araştırma Makalemizde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, Soykırım Sözleşmesi'ne en uzun çekince koyan ülkelerden biri ABD'dir. BM siciline göre, ABD sözleşmeye iki çekince koymuş ve uzun anlayış beyanlarında bulunmuştur.[3] Sözkonusu Araştırma Makalemizde belirtildiği gibi, Lemkin'in gündeme getirdiği ve uluslararası bir suç haline getirmeye çalıştığı soykırım kavramı, hukuken bağlayıcılığı olan Soykırım Sözleşmesi'nin kabul edilmesiyle tamamen yasal bir zemine oturtulmuştur. Bu bağlamda soykırım, ne siyasi mülahazalara ne de keyfi taleplere konu olabilecek bir kavramdır. Diğer bir deyişle, Soykırım Sözleşmesi aşındırılmamalı ve katı bir yasal tanımı olan soykırım terimi rastgele kullanılmamalıdır.

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Ukrayna'daki savaş suçları iddialarına ve bu iddialara istinaden kullanılan soykırım tabirine ilişkin ifadeleri oldukça şaşırtıcıdır. The

Guardian gazetesinin haberine göre Macron, bu konuda Biden'ın soykırım nitelendirmesine katılmaktan kaçınmış ve Rusya'nın Ukrayna'daki eylemlerini "soykırım" olarak isimlendirmemiştir.[4]

Bu beyana ilişkin orijinal kaynak incelememize göre Macron, bu konudaki görüşlerini French Blue radyo kanalına verdiği bir röportajda dile getirmiştir. Söz konusu radyo kanalının Twitter paylaşımına göre Macron, bu konuyla ilgili şu görüşü dile getirmiştir:

> **Soykırım sözcüğü politikacılar tarafından değil, hukukçular tarafından tanımlanmalıdır. [5]**

Emmanuel Macronun soykırım tanımı konusunda bu kez sorumlu bir devlet adamına yakışır bir açıklama yaptığı görülmektedir. Macron, soykırım tanımını 1948 Soykırım Sözleşmesi hükümlerine göre yorumlayarak gerçeği bulmak yolunda önemli bir adım atmış gibi görünmektedir. Emmanuel Macronun bu duruşunu sürdürmesi ve daha önce soykırım tanımı konusunda yaptığı gibi aşırı açıklamalar yapmaktan kaçınması umud edilmektedir. Aslında devleti yönetme sorumluluğuna sahip siyasetçilerin özellikle soykırım gibi son derece hassas bir konuyu ele alırken dikkatli olmaları ve gündelik siyasi çıkarlar peşinde ucuz siyasete girmemeleri beklenir. Gelecekte bu tür davranışlardan kaçınılması için, Sayın Macron'un bu kez yaptığı yukarıdaki açıklamanın, soykırım teriminin bugüne kadar dile getirilen en doğru özdeyişlerinden biri olarak çerçevelenip duvara asılması gerektiğini düşünüyoruz.

**Fotoğraf: Twitter*

*** Bu Yorum yazısının aslı İngilizce olarak kaleme alınmıştır*

[1] Julian Borger, Joe Biden Accuses Vladimir Putin of Committing Genocide in Ukraine, *The Guardian*, 13 Nisan 2022, blm. World news, https://www.theguardian.com/world/2022/apr/13/joe-biden-accuses-vladimir-putin-of-committing-genocide-in-ukraine.

[2] Teoman Ertuğrul Tulun, Degenerating Discursive Attempts In The Balkans To Alter The Legal Definition And Content Of The Concept Of Genocide, *Center For Eurasian Studies Research Paper Series*, sy 3 (16 Aralık 2021): 9, DOI: https://doi.org/10.31219/osf.io/dpqs4 , https://avim.org.tr/en/Rapor/DEGENERATING-DISCURSIVE-ATTEMPTS-IN-THE-BALKANS-TO-ALTER-THE-LEGAL-DEFINITION-AND-CONTENT-OF-THE-CONCEPT-OF-GENOCIDE .

[3] Tulun, 3-4.

[4] Julian Borger, Macron Declines to Follow Biden and Call Russian Acts in Ukraine Genocide, *The Guardian*, 13 Nisan 2022, blm. World news, https://www.theguardian.com/world/2022/apr/13/emmanuel-macron-genocide-ukraine-russia-biden

.

[5] France Bleu [@francebleu], Le mot de génocide doit être qualifié par des juristes, pas par des politiques □□ sur France Bleu, @EmmanuelMacron explique pourquoi la France refuse pour linstant de parler de génocide en Ukraine https://t.co/OVsBrPbUwq, Tweet, *Twitter*, 14 Nisan 2022, https://twitter.com/francebleu/status/1514566425276563456.

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "KEYFİ VE DİKKATSİZ SÖYLEMLER SOYKIRIM TERİMİNİN HUKUKİ TANIMINI VE İÇERİĞİNİ YOZLAŞTIRIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2022 / 22. Nisan 22. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/KEYFI-VE-DIKKATSIZ-SOYLEMLER-SOYKIRIM-TERIMININ-HUKUKI-TANIMINI-VE-ICERIGINI-YOZLASTIRIYOR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır